

Zaak C-240/09

Lesoochranárske zoskupenie VLK

tegen

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

(verzoek van de Najvyšší súd Slovenskej republiky om een prejudiciële beslissing)

„Milieu — Verdrag van Aarhus — Inspraak van publiek in besluitvorming en toegang tot rechter inzake milieuaangelegenheden — Rechtstreekse werking”

Conclusie van advocaat-generaal E. Sharpston van 15 juli 2010 I - 1259

Arrest van het Hof (Grote kamer) van 8 maart 2011 I - 1285

Samenvatting van het arrest

1. *Prejudiciële vragen — Bevoegdheid van Hof — Uitlegging van door Gemeenschap en lidstaten krachtens gedeelde bevoegdheid gesloten internationale overeenkomst — Verdrag betreffende toegang tot informatie, inspraak in besluitvorming en toegang tot rechter inzake milieuaangelegenheden (Verdrag van Aarhus) — Bevoegdheid om bevoegdheidsverdeling tussen Gemeenschap en lidstaten vast te stellen*

(Art. 234 EG; Verdrag van Aarhus, art. 9, lid 3; besluit nr. 2005/370 van de Raad)

2. *Prejudiciële vragen — Bevoegdheid van Hof — Grenzen — Uitlegging die wordt verzocht omdat bepaling zowel van toepassing is op situaties die onder nationaal recht vallen als op situaties die onder recht van Unie vallen — Bevoegdheid tot geven van die uitlegging (Verdrag van Aarhus, art. 9, lid 3; besluit nr. 2005/370 van de Raad)*
3. *Internationale overeenkomsten — Overeenkomsten van Gemeenschap — Verdrag betreffende de toegang tot informatie, inspraak in besluitvorming en toegang tot rechter inzake milieuaangelegenheden (Verdrag van Aarhus) — Artikel 9, lid 3 — Rechtstreekse werking — Geen (Art. 10 EG; Verdrag van Aarhus, art. 9, lid 3; besluit nr. 2005/370 van de Raad)*

1. Uit het feit dat het Verdrag betreffende toegang tot informatie, inspraak in besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden (Verdrag van Aarhus) door de Gemeenschap en al haar lidstaten is gesloten op grond van een gedeelde bevoegdheid, vloeit voort dat het Hof, wanneer het overeenkomstig de bepalingen van het Verdrag, inzonderheid artikel 234 EG, wordt geadieerd, bevoegd is om de scheidslijn aan te brengen tussen de verplichtingen die de Unie op zich neemt en die welke ten laste van de lidstaten blijven en om de bepalingen van genoemd verdrag uit te leggen.

Bijgevolg moet worden vastgesteld of de Unie op het gebied dat onder artikel 9, lid 3, van het Verdrag van Aarhus valt, haar bevoegdheden heeft uitgeoefend en bepalingen heeft vastgesteld ter uitvoering van de verplichtingen die daaruit voortvloeien. Mocht dit niet het geval

zijn, dan zijn de verplichtingen die uit artikel 9, lid 3, van het Verdrag van Aarhus voortvloeien, nog steeds onderworpen aan het nationale recht van de lidstaten. In dat geval staat het aan de rechterlijke instanties van die staten om naar nationaal recht vast te stellen of particulieren zich rechtstreeks op de voorschriften van deze internationale overeenkomst op dit gebied kunnen beroepen, en of deze rechterlijke instanties deze ambtshalve moeten toepassen. Het recht van de Unie verlangt niet, maar sluit evenmin uit, dat de rechtsorde van een lidstaat particulieren het recht toekent om zich rechtstreeks op dit voorschrift te beroepen, of de rechter verplicht deze bepaling ambtshalve toe te passen.

Indien daarentegen wordt vastgesteld dat de Unie haar bevoegdheden heeft uitgeoefend en bepalingen heeft vastgesteld op het gebied dat onder artikel 9, lid 3, van het Verdrag van Aarhus valt, is het

recht van de Unie van toepassing en staat het aan het Hof, te bepalen of de betrokken bepaling van de internationale overeenkomst rechtstreekse werking heeft.

Wat dat aangaat, heeft de Unie krachtens artikel 175 EG juncto artikel 174, lid 2, EG op milieugebied een uitdrukkelijke externe bevoegdheid.

Wanneer een bepaling zowel kan worden toegepast op situaties die onder het nationale recht vallen als op situaties die onder het recht van de Unie vallen, heeft de Unie er stellig belang bij dat, ter vermijding van uiteenlopende uitleggingen in de toekomst, die bepaling op eenvormige wijze wordt uitgelegd, ongeacht de omstandigheden waaronder zij toepassing moet vinden.

(cf. punten 42-43)

Daarnaast kan een specifiek vraagstuk waarover nog geen regelgeving van de Unie bestaat, niettemin onder het recht van de Unie vallen wanneer dit vraagstuk wordt geregeld in overeenkomsten die door de Unie en haar lidstaten zijn gesloten, en het een materie betreft die in ruime mate daaronder valt.

(cf. punten 31-33, 35-36)

2. Het Hof is bevoegd, de bepalingen van artikel 9, lid 3, van het Verdrag betreffende toegang tot informatie, inspraak in besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden (Verdrag van Aarhus) uit te leggen en, meer bepaald, uitspraak te maken of deze al of niet rechtstreekse werking hebben.

3. Artikel 9, lid 3, van het Verdrag betreffende toegang tot informatie, inspraak in besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden (Verdrag van Aarhus) heeft naar het recht van de Unie geen rechtstreekse werking. Het staat evenwel aan de verwijzende rechter om het nationale procesrecht ter zake van de voorwaarden voor het instellen van een bestuursrechtelijk beroep of een beroep bij de rechter, zo veel mogelijk in overeenstemming met zowel de doelstellingen van artikel 9, lid 3, van dat verdrag als de effectieve rechterlijke bescherming van de door het recht van de Unie verleende rechten uit te leggen, teneinde een milieuvereniging in staat te stellen, bij de rechter op te komen tegen een na een bestuursrechtelijke procedure genomen beslissing die in strijd zou kunnen zijn met het milieurecht van de Unie.

Wanneer regelgeving van de Unie ter zake ontbreekt, is het een aangelegenheid van de interne rechtsorde van elke lidstaat om de procedureregels vast te stellen voor de beroepen die dienen ter bescherming van de rechten die de justitiabelen aan het recht van de Unie ontlenuen, waarbij de lidstaten evenwel gehouden zijn in elk geval een doeltreffende bescherming van die rechten te verzekeren.

ingesteld ter bescherming van de rechten die de justitiabelen aan het recht van de Unie ontlenuen, niet ongunstiger zijn dan die voor soortgelijke nationale beroepen (gelijkwaardigheidsbeginsel), en mogen zij de uitoefening van de door de rechtsorde van de Unie verleende rechten niet in de praktijk onmogelijk of uiterst moeilijk maken (doeltreffendheidsbeginsel).

Uit dien hoofde mogen de procedure-regels voor beroepen die worden

(cf. punten 47-48, 51-52 en dictum)